

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-337 (Ortak Girişim)
Karar Sayısı : 11-60/1558-551
Karar Tarihi : 07.12.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : Ali Fuat KOÇ

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN

: Türk Hava Yolları A.O.
Temsilcileri: Av. Serhat KAYA, Mustafa Cem ARTEKİN
Assan Hanil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.
adına Genel Müdür: Okan GEDİK

D. DOSYA KONUSU: Türk Hava Yolları A.O. tarafından kontrol edilen Uçak Koltuk Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin adı geçen teşebbüs ve Assan Hanil Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin ortak kontrolüne geçmesi suretiyle ortak girişim tesis edilmesi işlemine izin verilmesi talebi.

E. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 25.10.2011 tarih ve 7407 sayı ile giren ve eksiklikleri en son 24.11.2011 tarihinde tamamlanan bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri çerçevesinde düzenlenen 28.11.2011 tarih ve 2011-4-337/Öİ-11-326.AFK sayılı Ön İnceleme Raporu, 05.12.2011 tarih ve REK.0.18.00.00-120.01.05/594 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-60 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

F. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2010/4 sayılı "Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" kapsamında izne tabi olduğu, ancak işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde belirtilen nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilebileceği ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Bildirim Konusu İşlem ve İlgili Pazar

Söz konusu işlem, THY ve Assan Hanil tarafından yurtiçi ve yurtdışındaki müşteriler ile pazarlar için her türlü hava araçlarının koltuk dizaynını, üretimini, yedek parça üretimini, modifikasyonunu, tamir/bakımını, pazarlanmasını ve satışını gerçekleştirmek üzere Uçak Koltuk Üretimi Sanayi ve Ticaret A.Ş. bünyesinde ortak girişim tesis edilmesidir. Taraflar arasında 22/09/2011 tarihinde Ortak Girişim Sözleşmesi (Sözleşme) imzalanmıştır. Sözleşme, Rekabet Kurulunun işleme izin vermesini müteakip yürürlüğe girecektir.

İşlemin amacı, Ortak Girişim Şirketinin; hava araçlarının, ekonomi ve business (üst) sınıf koltuklarının tasarımını, üretimini, lojistik desteğini, modifikasyonunu, yerli ve yabancı müşterilere pazarlamasını yapmaktır.

11-60/1558-551

Bahse konu işlem çerçevesinde oluşturulmak istenen ortak girişim şirketinin faaliyet alanı dikkate alınarak ilgili ürün pazarı “uçak koltuklarının dizaynı, fabrika seviyesi imalatı ve pazarlanması” olarak belirlenirken, ilgili ürün pazarları bakımından bölgesel pazar tanımı yapılmasını gerektirecek koşullar bulunmadığından, ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak belirlenmiştir.

G.2. Değerlendirme

50 G.2.1. 4054 Sayılı Kanun’un 7. Maddesi ve 2010/4 Sayılı Tebliğ Kapsamında Yapılan Değerlendirme

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un (4054 sayılı Kanun) 7. maddesinde “Hakim durum yaratmaya veya hakim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde” gerçekleştirilen birleşme veya devralma işlemlerinin hukuka aykırı ve yasak olduğu düzenlenmiştir.

2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ’in (2010/4 sayılı Tebliğ) birleşme veya devralma sayılan hallerin belirlendiği 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre, “Bir veya daha fazla teşebbüsün tamamının ya da bir kısmının doğrudan veya dolaylı kontrolünün, hisse ya da mal varlığının satın alınmasıyla, sözleşmeyle veya diğer bir yolla bir ya da daha fazla teşebbüs veya halihazırda en az bir teşebbüsü kontrol eden bir ya da daha fazla kişi tarafından devralınması” 4054 sayılı Kanun’un 7. maddesi kapsamında birleşme veya devralma işlemi sayılmaktadır.

Dosya mevcudu bilgilere göre, söz konusu işlem ile Uçak Koltuk A.Ş. hisselerinin %50’si devredilerek, THY ve Assan Hanil’in ortak kontrole sahip olduğu bağımsız bir iktisadi varlık olarak bir ortak girişim şirketinin tesisinin planlandığı görülmüştür. Bu çerçevede bildirim konu işlemin 4054 sayılı Kanun’un 7. maddesi kapsamında devralma işlemi olduğu kanaatine varılmıştır.

70 2010/4 sayılı Tebliğ’in 7. maddesinin birinci fıkrasında

“...a) İşlem taraflarının Türkiye ciroları toplamının yüz milyon TL’yi ve işlem taraflarından en az ikisinin Türkiye cirolarının ayrı ayrı otuz milyon TL’yi veya

b) İşlem taraflarından birinin dünya cirosunun beş yüz milyon TL’yi ve diğer işlem taraflarından en az birinin Türkiye cirosunun beş milyon TL’yi,

aşması halinde söz konusu işlemin hukuki geçerlilik kazanabilmesi için Kuruldan izin alınması zorunludur...”

ifadeleri yer almaktadır. Söz konusu işlemin izne tabi olup olmadığının tespiti için işlem taraflarının 2010 yılı Türkiye cirolarına bakılmış THY ve Assan Hanil’in Türkiye ciroları toplamının yüz milyon TL’yi (dolayısıyla 2010/4 sayılı Tebliğ’in 7. maddesinin 1. fıkrasının 80 (a) bendinde düzenlenen ciro eşiklerini) aştığı görülmüştür. Bu itibarla söz konusu işlem, mezkûr Tebliğ kapsamında bildirim tabi bir devralma işlemi olarak addedilmiştir.

Bu çerçevede söz konusu devir işleminin 4054 sayılı Kanun ve 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmesinde öncelikle tarafların pazardaki konumlarının incelenmesi gerekmiştir.

Dosya mevcudu bilgi ve belgelere göre, söz konusu işlem ile oluşturulacak olan ortak girişim şirketi, uçak koltuklarının dizaynı, fabrika seviyesi imalatı ve pazarlanması alanında faaliyet gösterecek olan ilk yerel şirket olacaktır. İlgili pazar büyüklüğüne ilişkin veri bulunmadığı taraflarca iletilmekle birlikte, bu alanda Türkiye’de gerçekleştirilen işlemlerin niteliği hakkında, THY tarafından son 3 yılda gerçekleştirilen mal ve hizmet alımları 90 gösterge olarak kullanılmıştır. THY tarafından son 3 yılda uçak koltuk tedariğine ilişkin olarak (.....) ABD Doları ve yedek parça için ise (.....) ABD Doları ödeme yapılmıştır. THY

11-60/1558-551

tarafından uçak koltuk tedarikine ilişkin hizmet alınan teşebbüsler bazında verilen bilgilerden, söz konusu teşebbüslerin hepsinin yabancı firmalar olduğu görülmüştür. Diğer yandan THY tarafından, söz konusu bilgilerin yer aldığı son üç yıllık dönemde THY uçak filosunun büyüme trendinde olduğu ve söz konusu yüksek miktarlı alımların ilerleyen dönemde de aynı düzeyde devam edeceği şeklinde algılanmaması gerektiği vurgulanmıştır.

100 Uçak Koltuk A.Ş.'nin mevcut durumda herhangi bir faaliyeti ve pazar payı bulunmamaktadır. Bu çerçevede dosya konusu işlem neticesinde herhangi bir yoğunlaşma artışı söz konusu olmayacaktır. Ayrıca yatay ilişki anlamında iki veya daha fazla tarafın aynı ürün pazarında ticari faaliyette bulunması söz konusu değildir. Diğer taraftan dikey ilişki anlamında, THY'nin bildirim konu ortak girişim şirketinin potansiyel müşterileri arasında bulunduğu görülmüştür. Bu çerçevede THY'nin faaliyette bulunduğu *havayolu ile yolcu taşımacılığı* pazarı dikey ilişki anlamında etkilenen pazar olarak ele alınabilecektir. THY'nin *havayolu ile yolcu taşımacılığı* pazarında önemli pazar gücüne sahip olduğu çeşitli Kurul kararlarında¹ belirtilmiştir. Ancak dosya konusu işlem neticesinde oluşturulmak istenen ortak girişim şirketinin herhangi bir pazar payına sahip olmaması, tüm dünya ölçeğinde faaliyet göstermeyi amaçlaması ile mevcut rakiplerinin küresel ölçekte büyük ve güçlü teşebbüsler olması gibi unsurlar dikkate alındığında, THY'nin alt pazardaki güçlü konumunun, dosya konusu ilgili pazardaki rekabeti olumsuz etkileme ihtimalinin çok düşük olduğu kanısına varılmıştır. Diğer yandan THY'nin söz konusu ortak girişim şirketinde sadece ortak kontrole sahip olması ve ortak girişim şirketinin bağımsız bir iktisadi varlık olacak olması bu argümanı destekleyen diğer unsurlardandır.

Öte yandan bildirim formunda işlem sonucunda ortaya çıkması beklenen etkinlikler şu şekilde açıklanmıştır:

“İşlem sonucunda ortaya çıkması beklenen etkinlikler

120 *Tarafların bugüne kadar kendi ticari alanlarında kazanmış oldukları bilgi birikimi ve tecrübeyi Uçak Koltuk A.Ş. çatısı altında birleştirerek, uçak koltuğu üretimi ve pazarlamasını gerçekleştirmiş olacaktır. Uçak üretimi alanında pazarın büyük kısmına sahip Boeing ve Airbus'ın tercih edilen üreticiler listesine girmek, yeni şirketin önemli hedeflerinden birisi olacaktır. Uçak Koltuk A.Ş.'nin yapılanması ve ticari planları bu listeye girmek üzere şekillenecek olup, pazardaki mevcut havayolu şirketlerine gerek yeni aldıkları uçaklara, gerekse bunların mevcut uçaklarında yenilemeye ihtiyaç duydukları koltukları yüksek kalitede, daha uygun fiyatlarda ve agresif teslim sürelerinde gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.*

Uçak Koltuk A.Ş.'nin faaliyete geçmesiyle hedeflenen pazardaki müşteriler için yeni bir alternatif ortaya çıkacak ve gerçekleştirilecek faaliyet sonucunda;

- *İşçilik maliyetleri düşecek: Mevcut pazarda faaliyet gösteren üreticilerin buldukları bölgelerden dolayı adam/saat ücretleri ülkemiz ile kıyaslandığında oldukça yüksek kalmaktadır.*

130 - *Yerli tedarik zinciri kurulacak : Yapılanmanın temel hedeflerinden birisi olan yerli tedarik zincirinin kurulması ile daha uygun fiyatlı alt parçaların tedariki ve tamiri sağlanmış olacak, yerli firmalar kazanacaktır.*

- *Gümrük ve nakliye masrafları doğmayacak: Alt parçaların yerli üreticilerden tedarik edilmesi ile gümrük ve nakliye masrafları doğmayacak ya da düşük seviyede olacaktır.*

- *Elit bir sektör olan havacılık ve kolları, ülkenin gelişmişlik düzeyine paralel gerçekleşen faaliyet alanlarıdır. Gerçekleşecek bu yapılanma ile tüm dünyada kabul edilmiş başlıca aktörler olan Boeing ve Airbus uçaklarında Türk markasını kabul ettirmek, milyonlarca insanın kullandığı bu taşıma araçlarında kendi markamızın dolayısı ile Türkiye'nin tanınırlığının artırılması sağlanacaktır.*

- *Sonuç itibarıyla; etkilenen pazardaki rekabet artacak, teknolojik yatırımlar nihai kullanıcıya daha kaliteli, hızlı ve düşük maliyetli hizmet sunulması mümkün olacak; pazarın ihtiyaçları doğrultusunda ürün gamı genişletilmesi ve yeni yatırımlar ile bölgede aranan bir üretici ve marka haline gelinecektir.”*

140 Diğer yandan bildirim formunda Uçak Koltuk A.Ş.'nin hizmet vermeye başlamasıyla, yukarıda açıklanan faydaların derhal nihai kullanıcıya etki edeceği, nihai kullanıcıların

¹ Örneğin bakınız: 10.4.2008 tarih ve 08-28/322-106 sayılı, 15.4.2010 tarih ve 10-31/466-172 sayılı Rekabet Kurulu kararları.

11-60/1558-551

daha düşük maliyetle daha hızlı ve kaliteli ürün alabileceği, THY'nin rakibi durumundaki havayolu şirketlerinin de filolarının koltuk ihtiyaçlarının karşılanabilmesi doğrultusunda dosya konusu işlemden fayda elde edebileceği belirtilmiştir.

150 Dosya konusu ilgili pazara girişler değerlendirildiğinde, bir teşebbüsün ilgili ürün pazarında faaliyete geçebilmesi için, uçak tip sertifikası sahiplerince istenen tüm tasarım şartlarının karşılanması ve kalifikasyon için istenen tüm verilerin (tasarım ve test dokümanları) teslim edilerek tip sertifika sahibi koordinasyonunda havacılık sertifikasyon otoritelerinden (FAA², EASA³ gibi) ürünlerin kullanılabilmesi için sertifika alınması gerektiği görülmüştür. Bu çerçevede ilgili pazarda gerekli yatırımların gerektirdiği yüksek maliyetler dışında bir giriş engelinin bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

Bu çerçevede, söz konusu devir işlemi sonrasında herhangi bir yoğunlaşma artışının söz konusu olmaması yanında ilgili pazarın yapısı, kurulacak olan ortak girişim şirketi ile küresel ölçekte mal ve hizmet sağlamanın amaçlanması, küresel anlamda pazarda güçlü uluslararası teşebbüslerin bulunması gibi hususlar dikkate alındığında; devir işlemi sonucunda herhangi bir hâkim durumun yaratılması ya da güçlendirilmesi yoluyla ilgili pazardaki rekabetin önemli ölçüde etkilenmesinin söz konusu olmadığı, bu çerçevede inceleme konusu işleme izin verilmesinin yerinde olacağı düşüncesi hasıl olmuştur.

H.SONUÇ

160 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2010/4 sayılı "Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" kapsamında izne tabi olduğuna, işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde belirtilen nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

---

² Federal Aviation Administration

³ European Aviation Safety Agency